

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

APRIL 3 • 2016

Myntningen under Birger jarl och hans kungliga söner
Gjutformar för förfalskning av markmynt från 1540-talet

Falsa klippingar från år 1591

Svenskt mynt kontramarkerat under Rigas belägring
1705/1706

Pris 30 kr

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

1/12 sida
47 × 50
mm
250 kr

1/8 sida
72 × 50
mm
350 kr

1/6 sida
47 × 105
mm
400 kr

1/4 sida
72 × 105
mm
600 kr

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 kr

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 kr

2:a och 3:e
omslagssidan
2 500 kr

4:e omslagssidan
5 000 kr

SNT behåller sina låga annonspriser även 2016

Annonsor på årsbasis får dessutom 20 % rabatt!

Behöver du professionell formgivare till din annons?

Kontakta: info@numismatik.se

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: enskilda SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med högst tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt

Annonsor som inte är förenliga med SNF:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 3 • 2016

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Falsa klippingar från år 1591.....	56–58
Myntningen under Birger jarl och hans kungliga söner	59–61
Myntfyndens betydelse	61
Svenskt mynt kontramarkerat under Rigas belägring 1705/1706	62
Gjutformar för förfalskning av markmynt från 1540-talet	62–63
Feltryckt enrubelsedel från Stalins välde	64
Erik XIV:s riksdaler 1561	64
Årsberättelse för år 2015 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen	65–69

FASTA RUBRIKER

PRESSKLIPP 1830. Tre olika riksdalrar att välja på	58
LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF	70
NYTT OM BÖCKER. <i>Russian-Finnish coins 1864–1917</i>	70
LITTERATUR TILL FÖRSÄLJNING HOS SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN	72
AUKTIONER & MÄSSOR	73

OMSLAG

Falskmyntarverktyg. Gjutform av koppar för Gustav I:s 2 mark 1543, eller 16 öre, som den också benämns. De äkta mynten framställdes i Svartsjö, men denna gjutform tillsammans med två andra hittades av en hemmansägare en dag före midsommar 1908 när han arbetade på sin tomt i Delsbo i Hälsingland. Så nu återstår frågan: känner vi till förfalskningar som kan härledas till just dessa gjutformar? Formarna tillhör Kungl. Myntkabinettet, inv.nr 13 696. Läs mer i artikeln på sidorna 62–63.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND, KMK.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar
kl. 10 - 12 och 13 - 16
Fax 08 - 667 07 71
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 kr / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik*.

Redaktionen ansvar inte för ej beställt
material. Texter och bilder i SNT lagras
elektroniskt och publiceras som pdf på
föreningens hemsida. Den som sänder
material till SNT medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2015 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB
ISSN 0283-071X

VÅREN 2016

Föreningens aktiviteter

Våra medlemmar är varmt välkomna till SNF:s föreningskvällar. De är med få undantag förlagda till sista onsdagen i månaden, vår och höst. Vi ses både i samband med föredrag och under enklare former, alltid med ämnet numismatik.

PORTRÄTTET AV MYNTMÄSTAREN Clemens van Eembrugge vid myntverket i den holländska staden Zaltbommel är daterat 1581. Eembrugge var myntmästare där åren 1579-1581 samt 1589-1591. Innan myntverket stängde 1591 hade han tillverkat tusentals inte särskilt väljorda falska svenska 8-öres klippingar med detta årtal. Men han fick bra betalt av uppdragsgivarna. Läs mer i Bengt Hemmingssons högst intressanta artikel på följande sidor.

APRIL

27 Föreningskväll med föredrag av Dr. Fedir Androshchuk
Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. *Efterpräglingar av Basilio II och Konstantinos VIII (976-1025) mynt i Norden och Ryssland - ett bidrag till svensk-rysk historia.* Föredraget handlar om ett samband mellan skandinaviska och sydryska imitationer av Basileo II:s och Konstantinos VIII:s mynt. Enligt föredragshållarens uppfattning är imitationerna tydliga bevis på bysantinska kulturella influenser i Norden. För att förstå dessa influensers omfattning behöver vi undersöka hur nordiska och sydryska kopior förhåller sig till deras bysantinska original. För intresserade har föredragshållaren med sig ett antal exemplar av en nyutkommen bok, *Byzantium and the Viking World*, där han är medredaktör. Boken innehåller artiklar som behandlar bysantinska mynt funna i Norden. Föredragshållarens hemsida: <http://srii.academia.edu/FedirAndroshchuk>
Föreningen bjuder på enklare förtäring.

MAJ

7-8 SNF:s årsmöte i Örnköldsvik. Ett utförligt program meddelas på sid. 48 i SNT 2016:2 samt på www.numismatik.se.

25 Föreningskväll
Plats Banérgatan 17

18.00 KÖP, BYT OCH SÄLJ. Tag med numismatiska objekt som ska lämna din samling. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

Välkomna!

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76
Kansliet är öppet: måndagar kl. 10 - 12 & 13 - 16
Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
Hemsida: www.numismatik.se
SNT finns på Facebook

FALSKA KLIPPINGAR FRÅN ÅR 1591

Av Bengt Hemmingsson

Bevarade holländska rättegångshandlingar visar att det präglades falska svenska klippingar vid två mindre myntverk i provinserna under år 1591. Några år senare stod nämligen en borgare från Amsterdam, *Syvert Meynertsz*, inför rätta i staden för att ha varit med om att organisera såväl präglingen som spridningen i Sverige av de falska mynten.

En god vän till Syvert, köpmannen *Simon van Kerkhoven*, hade vid ett besök hos honom talat om "Swedish clippingen", som cirkulerade i Sverige för en kurs som låg högt över deras metallvärde. Simon överenskom därför med Syvert om att de gemensamt skulle försöka övertala myntmästaren i staden Zaltbommel i provinsen Gelderland, *Clemens van Eembrugge*, att för deras räkning efterpräglade svenska klippingar.

Myntmästaren accepterade till slut att tillverka en viss mängd och erhöll under juni och augusti 1591 totalt 1 223 gulden i ersättning för mynten. Simon mottog klippingar som vägde 113 ¼ holländska mark (1 holländsk mark = 246,08 gram), vilket torde ha motsvarat cirka 3 700 mynt; en 8-öres klipping vägde enligt gällande myntordning 7,51 gram. Dessa klippingar tog Simon med sig till Sverige. Syvert mottog i sin tur 196 ½ mark i klippingar, omkring 6 400 stycken, som myntmästaren skickade till Amsterdam.

Clemens van Eembrugge hade blivit utsedd till myntmästare i Zaltbommel år 1579. Två år senare avgick han och var därefter verksam vid olika myntverk i Nederländerna (Batenburg och Nijmegen) och i Tyskland. Under åren 1589–1591 var han återigen myntmästare i Zaltbommel;

1. Målning av okänd konstnär daterad 1581 föreställande myntmästaren i Zaltbommel, *Clemens van Eembrugge* (i mitten, med ett mynt i handen) och hans personal. Lägg märke till pojken i narldräkt längst till höger. Vid många av myntverken i Nordeuropa var det tradition att den yngste gesällen bar en sådan dräkt.

sistnämnda år stängde dock myntverket. Från hans första tid i Zaltbommel har en intressant målning bevarats, föreställande myntmästaren och hans personal, vilken är daterad 1581 (Fig. 1).

Simon van Kerkhoven fick dock svårigheter med att få avsättning för klippingarna i Sverige, eftersom myntmästare van *Eembrugge* inte hade lyckats kopiera originalen tillräckligt väl. Simon skickade därför tillbaka en del av dem han hade fått till Syvert, gömda i en tunna med vete. Syvert uppmanades samtidigt att låta tillverka nya klippingar i enlighet med de prover på mynt som Simon översände.

I oktober 1591 reste Syvert till Culemborg – en liten stad på gränsen mellan Utrecht och Gelderland – där

han sammanträffade med *Hendrik Craeyvanger*, en annan fördomsfri myntmästare som varit verksam i staden sedan 1589. Syvert gjorde en överenskommelse med *Craeyvanger*, som innebar att myntmästaren präglade kopior av såväl klippingar som runda svenska markmynt för en kostnad av 4 ½ gulden per viktmark.

Totalt slogs mynt till en vikt av 510 mark, vilket torde ha motsvarat cirka 16 700 mynt. Dessa översändes till Simon i Sverige, som dock återsände mynt motsvarande 310 holländska mark (cirka 10 150 mynt). I mellantiden hade nämligen kursen för de äkta markmynten, såväl klippingar som rundmynt, försämrats i Sverige.

Syvert försökte sälja de återsända mynten till myntmästarna i såväl *Harderwijk* som *Leeuwarden* (mynt-

2. Möte i Regensburgs rådhus år 1536; målning av Hans Muelich (1516–1573). Den ger en bild av hur det kan ha sett ut när Casper Leuhusen stod inför rätta i Stockholms rådstuga år 1592.

orter för provinserna Gelderland respektive Friesland), men utan resultat. Så småningom blev förfalskningarna i stället beslagtagna av myndigheterna i Amsterdam. Syvert – som hotades av livsstraff – försökte försvara sig med att varken han eller Simon hade tjänat något på myntaffärerna. I slutändan lät därför borgmästarna i Amsterdam ”nåd gå före rätt” och dömde Syvert till dryga böter.

Myntmästaren *Hendrik Craeyvanger* blev i sin tur arresterad 1591 anklagad för att ha tillverkat falska engelska guldmynt. Hans myntgravör, *Gerrit Gerritsz* från Utrecht, blev därefter indragen i processen. Han har förmodligen också varit ansvarig för tillverkningen av stamper till den illegala svenska myntpräglingen.

Totalt tillverkades nästan 27 000 mynt för Simons och Syverts räkning

av de båda myntmästarna, en ansevärd summa. Enligt den anklagades redogörelse skall bara drygt 10 000 av dessa ha översänts till Sverige, varav en del återsändes till Amsterdam. Man bör dock hålla i minnet att Syvert var angelägen om att framställa affären med de svenska mynten som ett kommersiellt fiasko för att få ett så lindrigt straff som möjligt. Under alla omständigheter torde kompanjonen Simon ha lyckats prångla ut tusentals falska klippingar i Sverige.

Rättegång i Stockholm

Den 6 maj 1592 inleddes en process i Stockholms rådhusrätt som möjligen kan ha ett samband med de holländska förfalskningarna. En av stadens förmögna köpmän, *Casper Leuhusen*, stod nämligen anklagad för att ha försökt prångla ut ”misstänkta” klip-

3. 8 öre klipping 1591, ett äkta exemplar från Stockholms myntverk.

4. 8 öre klipping 1591, samtida förfalsknings.

pingar. Mynten, inte mindre än 900 till antalet, hade tagits i beslag från en av hans tjänare i Kalmar. Leuhusen försvarade sig med att de måste ha ingått bland de mynt som han mottagit – totalt ”några tusen daler i klippingar” – från myntföreståndaren *Willem van Wijk* och andra som varit skyldiga honom pengar. Av summan hade han givit sin tjänare en del och sänt honom till Kalmar för att med klippingarna försöka köpa in varor på andra sidan gränsen i Blekinge. Leuhusen vidhöll att han var helt ovetande om att det skulle finnas några falska exemplar bland de erhållna mynten.

Rätten kallade in myntmästare *Gillis Coyet*, präglaren *Simon Mårtensson*, gravören *Wulf isersnidare* och ”några andra myntepersoner”, vilka tillfrågades om de kändes vid ”samma

mynt och stämpel” och om de var tillverkade av dem. Samtliga svarade ”kort nej”, att de inte kändes vid mynten och att de inte, såvitt de visste, var präglade på myntet. Simon präglare var mest kategorisk i sitt uttalande och erbjöd sig att gå ed på att de inte kom från myntverket.

Den 24 maj återupptogs förhandlingen i rådstugan. Nu var plötsligt varken myntmästaren eller gravören lika säkra längre. Gillis Coyet hävdade nu att ”han icke till visso visste, om de vore slagna här på myntet eller icke”. Wulf isersnidare ”sade sig inga andra stämplor hava gjort, än han haver uti myntekammaren levererat och stod icke heller fast vid sitt förra tal”. Den ende som vidhöll vad han tidigare sagt var Simon Mårtensson präglare. ”Men hans tal blev litet hört eller aktat, och föll icke allom väl i örat”, antecknades det i protokollet.

Även Casper Leuhausen hade i mellantiden modifierat sin utsaga, så tillvida att han nu påpekade att han hade blandat ihop van Wijks klippingar med sådana som han fått av andra som varit skyldiga honom pengar. Han visste således inte, ”av vem han enkannerligen de samma klippingar bekommit hade”.

För en sentida betraktare förefaller det uppenbart att vittnena i mellantiden varit utsatta för påtryckningar. Den ende som vidhöll sin version var präglaren Simon, som märkligt nog ignorerades av rätten. Leuhausen kom lindrigt undan; han ålades att medelst tolvmannaed intyga att han inte låtit mynta klippingarna ifråga eller att han visste av vem han fått dem.

Den 10 juni 1592 infann sig Leuhausen åter i rätten tillsammans med sina löftesmän, varpå eden förestavades Han förpliktades också att ge ifrån sig en skriftlig förbindelse, att i det fall han i framtiden kunde beslås med att han trots allt agerat brottsligt, så skulle han utge 5 000 daler i böter. Därmed var saken utagerad.

Vi lär aldrig kunna få reda på sanningen bakom denna förfalskningshistoria, men det verkar som om Willem van Wijk – och kanske mäktigare

intressen bakom honom – agerat för att tysta ner saken. Den holländska kopplingen är dock intressant; van Wijk inkom till Sverige från Nederländerna under Erik XIV:s regering och familjen Leuhausen hade sina rötter i Mechelen i nuvarande Belgien. Det ter sig naturligt att Simon van Kerkhoven skall ha försökt sprida sina falska klippingar via holländska affärskontakter i Sverige.

Det var ju också andra som försökte sig på att förfalska klippingar och prångla ut dem till en intet ont anande allmänhet. Det mest kända förfalskningsmålet i Stockholms rådstuga rör den tidigare myntmästaren i Vadstena, Mickel Hansson, som samma år stod anklagad tillsammans med sonen Måns för att ha tillverkat 192 klippingar. De båda dömdes till döden men benådades i sista stund. Jämfört med den holländska tillverkningen av klippingar var dock Mickels försvinnande liten.

Klippingar i valören 8 öre från 1591 förekommer ibland med en klart avvikande stil i gravyren. På föregående sida, *fig. 4*, avbildas några exempel på dessa och jämförda med ett äkta exemplar är det uppenbart att de inte kommer från Stockholms myntverk. Den ovan relaterade förfalskningshistorien är säkerligen inte den enda källan till dessa illegala präglingar. Klippingarna var relativt lätta att förfalska och så länge de gick att prångla ut till en hög överkurs i förhållande till metallinnehållet, så utgjorde de säkerligen en frestande affärsmöjlighet för mindre nogräknade entreprenörer i dåtidens Sverige.

Jag vill rikta ett tack till Leendert Verhoeven i Arnemark som gjorde mig uppmärksam på det holländska rättegångsprotokollet och till Jan Pelsdonk, föreståndare för myntkabinetet vid Teylers Museum i Haarlem, för värdefull hjälp med översättning.

FOTO:

1. WWW.PAULABARGIESE.NL/GERMAN_MEDIEVAL_PAINTINGS/CLEMENS_OF_EEMBRUGGE_FILES/UNKNOWN.JPG
2. WEB GALLERY OF ART.
3. KMK.
4. MAGNUS WIJK & (NEDERST) ULF OTTOSSON.

Källor och litteratur

De holländska rättegångshandlingarna är tryckta som bilaga A i: M. Schulman: De Munten der Ommelanden 1579–1591. *Jaarboek van het Koninklijk Nederlandsche Genootschap voor munt- en penningkunde II*, 1915, s. 169–172; även utg. separat samma år.

Betr. myntmästarna i Zaltbommel och Culemborg, se F.B.M. Tangelder: *Munt-heer en muntmeester, een studie over het Berghse muntprivilegie in de tweede helft der zestiende eeuw*. Arnhem 1955.

Protokollen från processen mot Casper Leuhausen är tryckta i *Stockholms stads tänkeböcker från år 1592, I: 1592–1595*. Stockholm 1939, s. 40, 46, 55f.

PRESSKLIPP 1830

Tre olika riksdalrar att välja på

De gångbara myntsorterna vålla förvirring hos allmänheten.

Den ovanliga verksamhet, som råder på Kongl. myntet bebådar att man verkligen påtänker utväxling vid den utsatta tiden. De piecer med hvilkas myntning man hittills nästan uteslutande varit sysselsatt, äro Fjerdedels Riksdalrar eller Tolfskillings stycken, hvilka, enligt realisationsgrunden, i värde svara mot 1 R:dr R:gl:ds. Meningen påstås vara, att desse framdeles skola anses för myntenheten och småningom uttränga all annan enhet.

Huru lätt detta sker, eller hvad nytta det skall medföra, är ej så lätt att inse; men det säkra är, att den olägenhet vi i 30 år haft af våra två mynträknningar (utom de gamla daler af Silfvermynt, d:o Koppermynt, Mark etc.) numera öka genom ännu ett tredje mynt. Ty vi få 1:o) nyssnämnda Riksdalar (eller Riksgäldsriksdalar), 2:o) B:co Riksdalern, som icke skall finnas i verklig-heten, utan blott figurera på Bankens gamla och troligen äfven nya sedlar, 3:o) Silfver-Riksdalern, som skall blifva lik den gamla.

Vi få, med ett ord, tre sorter Riksdalrar (alla tre gångbart mynt) hvaraf en lika med 48 sk., en lika med 18 sk., och en lika med 12 sk.

Notis i okänd tidning 1830

Myntningen under Birger jarl och hans kungliga söner

Av Kjell Holmberg

Birger jarls hustru Ingeborg var dotter till kung Erik Knutsson. Därmed kunde hennes söner Valdemar och Magnus väljas till kungar, Valdemar 1250-1275 och Magnus 1275-1290. Kung Magnus bevarade testamentet är särskilt viktigt i numismatiska sammanhang, daterat i Skara den 22 februari 1285. Den aktuella texten (på latin) utgör mindre än två rader i testamentet. Kungen ger bland annat föreskrifter om att stora gåvor åt olika håll skall betalas genom inkomsterna från mynthusen i Skara, Söderköping, Skänninge och Jönköping i Götaland samt Nyköping, Örebro, Uppsala och Västerås i Svealand.

Testamentet bär Magnus drottning Helvigs sigill, Magnus eget har gått förlorat. Hon avled 1324 och upplevde under sin livstid sönnernas maktstrider, de två yngstas grymma död samt sin blott treårige sonsöns val till kung 1319.

Kjell Holmberg är en av våra främsta specialister på svenska medeltida mynt. Här beskriver han kortfattat mynt från Birger jarls tid, 1248–, till och med dennes sonson och namne kung Birger Magnusson, –1318.

MGL

Birger jarl. Stenhuvud i Varnhems kyrka där han ligger begravd.

Birger Magnusson Jarl 1248–1266

Även den som sovit sig igenom döds-tråkiga historielektioner i skolan brukar känna till Birger jarl – i alla fall till namnet. Under 1200-talet var jarlen den, näst kungen, mäktigaste befattningshavaren i Sverige. Birger Magnusson (han var son till Magnus Minnisköld) var nog den jarl som mest påverkade sin samtid och därmed även vår tid. Under Birgers tid som jarl framträder Sverige som en enad statsbildning. Stockholms grundande brukar också vara något som förknippas med Birger.

1. Birger jarl (1248–66). Götaland, Lödöse.

Birger tillträdde troligen sitt ämbete 1248 och efterträdde därmed jarlen Ulf fase. Vid Birgers tillträde var Erik Eriksson ”läspe och halte” kung, men denne avled redan 1250 – barnlös. Birgers son Valdemar valdes då till kung. Till skillnad från Birger själv var Valdemar av kungligt blod. Valdemars mor – Birgers hustru – var nämligen syster till kung Erik. Men det råder knappast någon tvekan om att Birger jarl i praktiken var den som styrde landet från 1250 fram till sin död 1266.

Att prägla mynt var en lönsam selsättning, eftersom det myntade silvret hade ett övervärde gentemot den obearbetade metallen. Myntningsrätt var därför i Sverige under medeltiden normalt ett kungligt privilegium. Men några få undantag finns, och Birger jarl är ett av dessa. Vid arkeologiska utgrävningar i gamla Lödöse har man hittat avfall från en tydligen ganska omfattande myntning av penningar – brakteater – med bokstaven B inom slät ring eller punktring. Att myntherren i detta

2–4. Valdemar (1250–75). Götaland.
2. Krona, därunder VAL.
3. Krönt kungahuvud.
4. Krönt lejonhuvud.

fall är Birger torde vara helt klarlagt. Även om myntningen var omfattande så har mycket få exemplar av Birgers mynt bevarats till våra dagar. Fig. 1.

Valdemar Birgersson 1250–1275

År 1250 valdes Birger jarls äldste son Valdemar till svensk kung. Valdemar var vid denna tidpunkt blott cirka tio år gammal och den verkliga makthavaren i Sverige var hans far, Birger. Det är rimligt att anta att Birger behöll denna de facto maktposition till sin död 1266.

Efter faderns död utmanades Valdemars position allt mer av brodern Magnus, med det sentida tillnamnet ”ladulås”. Maktkampen slutade 1275, då Magnus störtade sin bror från tronen och övertog kungakronan.

Från Valdemars tid som kung finns en stor mängd penningar – brakteater efter götalandsvikt bevarade. De är av två huvudtyper – krönt kungahuvud och

5. Valdemar/Magnus ladulås.
Svealand. Brakteat med krona.

6. Okänd myntherre.
Götaland. Brakteat med E.

7–10. Magnus ladulås (1275–90).
Svealand. Brakteater med M inom
slät ring respektive strårling.

11–14. Magnus ladulås (1275–90).
Götaland. Brakteater med M inom
slät ring respektive strårling.

krönt lejon. *Fig. 3–4.* Myntningsavfall har hittats i Örebro och Lödöse respektive. De flesta bevarade exemplaren kommer från ett gigantiskt myntfynd i Styra socken i Östergötland år 1786, då över 30 000 av dessa mynt hittades. Endast en mindre del av dem inlöstes till statssamlingarna, resten av fyndet skingrades bland privata samlare och andra. Troligen nersmältes även delar av skatten.

Utöver dessa mycket vanliga mynt, – som för övrigt ofta förekommer i anmärkningsvärd hög kvalitet – så finns en mycket rar götalandstyp med bokstäverna VAL under en krona. *Fig. 2.* Tidigare ansågs också en grupp svealandspenningar med en krona inom slät ring vara utgivna av Valdemar, men modern forskning har visat att de kan vara yngre.

Magnus Birgersson ladulås 1275–1290

Magnus Birgersson – som av eftervärlden fått tilläggsnamnet ”ladulås” – blev kung 1275 efter att ha störtat sin äldre bror Valdemar från tronen. Man kan ju undra vad brödernas far, Birger jarl, skulle ha ansett om sina söners rivalitet och kamp om kungatronen? Magnus blev som sagt kung 1275 och får väl betraktas som den son som gick i sin fars fotspår. En kraftfull regent ända fram till sin död 1290.

Myntningen under Magnus har tidigare ansetts kunna identifieras med en grupp brakteater med det gemensamma centralmotivet M – latinskt eller uncialt. Dessa präglingar finns i såväl svealandsvikt, *fig. 7–10*, som götalandsvikt, *fig. 11–14*, samt med

slät yttre ring eller strårling. Totalt finns alltså åtta olika typer. Dessa har associerats med de åtta myntorter som nämns i Magnus testamente från 1285. I Svealand handlar det om Uppsala, Västerås, Örebro och Nyköping och i Götaland nämns Skara, Skänninge, Söderköping och Jönköping. Myntningsavfall för en av svealands typerna har hittats i Örebro.

En alternativ teori har nyligen framförts av Roger Svensson, som med hjälp av statistisk bearbetning av ett fynd innehållande endast penningar med slät ring kommit till slutsatsen att penningarna med slät ring måste vara äldre än de med strårling. De olika typerna skall alltså ges en kronologisk tolkning och inte en geografisk. Om detta är korrekt, så bör de olika myntorternas mynt i stället kunna särskiljas med hjälp av bitecknen eller på annat sätt. Det finns alltså fortfarande olösta frågor för forskningen att ta tag i.

Nyare forskning har också ytterligare komplicerat bilden av myntningen under Magnus tid som kung. Dels kan en relativt sällsynt grupp penningar slagna enligt svealandsstandard med en krona inom en slät ring, *fig. 5*, numera dateras till den äldre delen av Magnus regeringstid. Är detta kronologiskt föregångarna till M-brakteaterna eller är det en parallell myntning? Är denna i så fall en kunglig myntning eller har den avsatte brodern Valdemar fått behålla rätten att slå mynt? Vi vet inte.

Vidare finns götalandspenningar med uncialt E inom slät ring, *fig. 6*, vilka med stor sannolikhet är slagna i

Kalmar och dateras numera till cirka 1280. I äldre litteratur brukar denna attribueras till ”hertig Erik”. Men Erik dog redan 1275 och kan därmed inte göras ansvarig. Och Kalmar nämns inte alls som myntort i Magnus testamente. Så mystiken tätnar. Vem var myntherre för denna emission? Och varför valde man ett uncialt E som motiv på ett mynt slaget i Kalmar? Frågorna är obesvarade, men associationen E/Kalmar kvarstår under en stor del av senmedeltiden.

Magnus dog 1290 och en genomgripande myntreform genomfördes vid denna tidpunkt. Brakteaterna ersattes med tvåsidiga mynt med en krona på ena sidan och en bokstav på den andra – oftast ruttmönstrade. *Fig. 15–17.*

Tidigare har alla dessa ansetts vara utgivna av Magnus son Birger och detta är nog fortfarande helt korrekt för de allra flesta varianterna. Enligt min åsikt var det troligen den kraftfulle kung Magnus som initierade denna myntreform kort tid före sin död. Att den 1290 blott tioårige sonen Birger, som efterträdde Magnus, skulle vara initiativtagare till en myntreform av denna dignitet faller nog på sin egen orimlighet. Visserligen hade Birger förmyndare som styrde riket i hans ställe, men det får nog ändå anses sannolikt att det är Magnus som beordrar reformen. Och därmed blir också troligen den rara tvåsidiga penningen med M(krona Magnus yngsta mynt. Alternativt kan denna penning eventuellt vara en ”posthum” präglning för Magnus, slagen av sonen Birger efter faderns död.

Birger Magnusson 1290–1318

Birger Magnusson efterträdde sin far 1290, blott tio år gammal. Under hans tid som omyndig konung regerades landet av en förmyndarregering.

Redan tidigt uppträdde rivalitet mellan Birger och hans bröder Valdemar och Erik, vilka tvingades fly till Norge. Bröderna återvände snart till Sverige och Birger tillfångatogs i "Håttunaleken" 1306. Han gick i landsflykt till Danmark efter sin frigivning 1308. Efter att Birger fått stöd från Danmark och Norge erkändes Birger åter som konung av bröderna 1310 mot att de skulle erhålla omfattande delar av Sverige som förläningar.

Birger tog i december 1317 en gruvlig hämnd i det som kom att benämnas "Nyköpings gästabud". Valdemar och Erik tillfångatogs och fängslades. Eriks och Valdemars anhängare belägrade Nyköpings slott, men när det väl erövrades våren 1318 återfanns Birgers bröder döda i fängelsehållorna – enligt traditionen hade de svultit ihjäl. Birger själv flydde till Danmark, där han levde i exil fram till sin död 1321. Den avlidne brodern Eriks blott treårige son Magnus valdes till ny konung 1319.

I samband med att Birger valts till kung 1290 eller – troligare – under Magnus ladulås sista tid som kung, genomfördes den myntreform i Sverige, som dels innebar att den tidigare uppdelningen i olika mynträkning i Götaland och Svealand övergavs till förmån för den svealändska, dels att ett nytt tvåsidigt mynt introducerades som ersatte brakteaterna. Reformen måste ha genomförts mycket strikt, ty i de fåtal skatter med Birgers mynt som hittats saknas föregångarens mynt helt. Inväxlingen måste ha varit i stort sett hundraprocentig. Övergången till ett enhetligt myntsystem underlättades av att man även utgav halvpenningar (oboler), vilka då i praktiken motsvarade de gamla götäländska penningarna.

Mynten är mycket enhetliga med en krona på ena sidan och en bokstav på den andra – båda oftast försedda med ett ruttmönster. Ett flertal bokstäver förekommer, men tolkningen är i många

15–17. Birger Magnusson.
Mynt tillkomna efter myntreformen
cirka 1290.

15. Penning med krona)(B.

16. Penning med krona)(L.

17. Halvpenning med krona)(S.

fall osäker och ibland hypotetisk.

Bokstaven M bör syfta på myntreformens troliga initiativtagare – Magnus ladulås. Rimligen bör bokstaven B syfta på kung Birger. Andra bokstäver, till exempel O och L, kan tänkas syfta på myntorter (Örebro och Lödöse?). Bokstäverna W och E har föreslagits syfta på Birgers bröder som i så fall fått, eller tagit sig, mynt rätt. Men E kan också syfta på myntorten Kalmar. Även andra tolkningar än de ovan nämnda av bokstäverna är naturligtvis möjliga. Här ovan avbildas två penningar, en med B och en med L, samt en obol (halvpenning) med S. Fig. 15–17.

Referenslitteratur

Under åren har ett flertal viktiga artiklar skrivits om denna svåra myntningsperiod. Vad gäller referenslitteratur är fortfarande Lars O. Lagerqvists *Svenska mynt under vikingatid och medeltid* (1970) den vanligaste grundreferensen. Men ny forskning och nya myntfynd har medfört omdateringar och nytillskott av medeltida mynt sedan den publicerades. Kenneth Jonssons uppsats om Birger Magnussons mynt, *Fastlandsmyntningen under Birger Magnusson (1290–1318)* i NNÅ 1975–76 är också användbar referenslitteratur.

Se gärna vidare i SNT:s artikelregister som pdf på SNF:s hemsida – www.numismatik.se – samt författarens egen hemsida:

www.gorgon.n.nu/ref-litt-sverige

Myntfyndens betydelse

Många skattfynd vittnar om orostider, andra om sparande inför sämre tider. De visar människans behov av att gömma det som var av värde. Innan det fanns banker var jorden det tryggaste gömstället.

Gamla mynt finns i jorden och vattnet, i kyrkor och offerkällor, i städer och på övergivna bytomter. Massor med mynt av guld, silver och koppar – från antiken, vikingatid, medeltid och nyare tid. Om de hittas kan de berätta om möten mellan nordbor och fjärran länder, om tidig ekonomi, marknadsplatser och om tro och magi.

Långt tillbaka i tiden förekom täta handelskontakter med Romerska riket. Vikingar åkte på långa resor till Miklagård, Holmgård och Jorvik. Vid handelsutbyten fick de islamiska, bysantinska, tyska och anglosaxiska mynt. De flesta mynt från vikingatid hittas som skatter, många på Gotland. Bland dem finns ibland mynt från Olof Skötkonungs tid. Med skattfynd menas sådant som hittas tillsammans, kallas även depåfynd.

Större och mindre depåfynd utgörs inte sällan av medeltidsmynt. Till skillnad från vikingatida mynt återfinns sådana även vid utgrävningar av gamla kyrkor. Många sockenkyrkor byggdes på 1100-talet och var välbesökta under flera sekler. Vid arkeologiska undersökningar kan hundratals mynt påträffas under kyrkornas trögolv. Tapgade mynt av frusna fingrar eller offerade till högre makter? Henrik Klackenbergs avhandling *Monetarisering i medeltidens Sverige* (1992) visar på kyrkfyndens betydelse för förståelsen kring vår medeltida ekonomiska historia.

Depåfynden och deras inbördes sammansättning har stor betydelse för datering av medeltida, anonyma mynt. Varje depåfynd och mynt i sådana utgör viktiga pusselbitar till de många frågor som återstår kring datering och myntherre.

MGL

Riga. 4 mark 1693. Kontramarkerat med Karl XII:s monogram. Genom kontramarkeringen fördubblades myntens nominella värde en kort tid.

Svenskt mynt kontra- markerat under Rigas belägring 1705/1706

Nämnda mynt har inte tidigare varit publicerat i SNT. Försäljningarna 2015 av de sällsynta kontramarkerade 4-markmynten visar att de har blivit allt mer efterfrågade. Mynten har en intressant historia.

Riga intogs år 1621 av Gustav II Adolf och staden förblev i svensk besittning till 1710. Under det stora nordiska kriget (1700–1721) försökte ryske tsaren Peter I att utöka sitt inflytande i Baltikum. Efter återerövringen av Narva år 1704 belägrade han Riga 1705/1706, men som föll i ryssarnas händer först 1710.

Under den ryska belägringen december 1705 till januari 1706 rådde stor brist på kontanter. Den svenska generalguvernören i Livland, friherre Carl Gustaf Frölich, beslutade om kontramarkering av rikssvenska mynt i Riga. Kontramarkeringen med Karl XII:s krönte monogram dubbade myntens nominella värde. På grund av motstånd från staden återkallade Karl XII denna värdehöjning i januari 1706.

Rikssvenska mynt i valören 5 öre samt 1, 2 och 4 mark från både Karl XI och Karl XII kontramarkerades. I Sveriges Besittningsmynt (1980)* har mynten fått följande referensnummer:

Valör	Karl XI	Karl XII
4 mark	SB 111	SB 115
2 mark	SB 112	SB 116
1 mark	SB 113	SB 117
5 öre	SB 114	SB 118

Förstoring av kontramarkeringen med Karl XII:s krönte monogram.

Valören 5 öre med kontramarkering är relativt vanliga mynt, medan markmynten är sällsynta. MISAB 16 anger endast 6–10 exemplar av 4 mark i privata samlingar. Mynten har blivit populära bland samlare av både rikssvenska mynt och besittningsmynt men även bland specialsamlare av kontramarkeringar.

Samling Bonde på Ericsberg inkluderade alla valörer vid försäljningen år 2008 (Ulf Nordlind Mynthandel, del 3). Vid auktioner de senare åren har höga priser noterats. Till exempel såldes 4 mark 1701 på Künkers auktion 261 i mars 2015 (objekt 5489) för € 2 300 + 23 %. Sven Svenssons exemplar (SS 7580) 4 mark 1693 med lätt korrosion och plantsfel realiserade SEK 29 000 + 18,75 % på MISAB 9 (objekt 484) år 2013. På MISAB 16 klubbades i september ett annat exemplar 4 mark 1693 för SEK 28 000 + 18,75 % (objekt 934) (se bilder).

FOTO: MAGNUS WIJK.

Ottar Ertzeid

* SB = Ahlström, B. m.fl.: Sveriges Besittningsmynt. 1980.

Gjutformar för förfalskning av markmynt från 1540-talet

I HÄLSINGLAND, närmare bestämt i den lilla byn Åkre i Delsbo socken, arbetade en dag strax före midsommaren år 1908 hemmansägare Jon Larsson med att avjämna sin gårdsplan. Här stötte han på en sten som skulle bort. Under stenen, ungefär en fot ner i markytan, fann han tre gjutformar med myntavbildningar. Det skulle visa sig att någon för länge sedan bedrivit falskmyntning på platsen.

Tveksam hur han skulle göra med sina fynd dröjde det till året därpå innan han kom sig för med att lämna in formarna till Kronolänsmannen i Delsbo. Denne skrev den 1 mars 1909 till Gefle Landskansli följande angående fyndet:

Författningsenligt får jag vördsamt öfverlämna hosföljande 3 st. s.k. mallar af koppar, hvilka strax före midsommar nästlidet är hittats af Hemmansägaren Jon Larsson i Åkre N° 1, Delsbo socken. Af obekantskap med Kungl. Maj^s nådiga förordning d. 29/11 1867 har Jon Larsson icke förän helt nyligen till mig öfverlämnat fyndet. Beträffande detsamma har Jon Larsson meddelat:

att han vid afjämmande af sin gårdsplan gjort fyndet under en sten, liggande ungefär 1 fot under markens yta;

att stenen uppenbarligen varit en del af en spisgrund;

att han i hopp om att göra flera fynd fortsatt gräfningen och därvid endast funnit, att å platsen förut stått en byggnad, som troligen nedbrunnit, samt

att enligt en gammal tradition å platsen förut funnits ett kaptensboställe, där, bland andra, en kaptän Hållfast varit boende.

Landskansliet i Gävle skickade i sin tur förfalskningsdonen vidare den 2 mars 1909 till Kungl. Vitterhets-, His-

Gustav I Vasa. Svartsjö, 2 mark/16 öre 1543. 55 × 68 mm.

Gustav I Vasa. Svartsjö, 1 mark 1541. 50 × 68 mm.

Gustav I Vasa, Svartsjö, ½ mark 1542. 41 × 45 mm.

torie- och Antikvitetsakademien "för vidare åtgärd". Den 3 april samma år betalades 50 kronor för dem och de tillfördes Kungl. Myntkabinettets samlingar med inventarienummer 13696. I inventariet står följande beskrivning av dem:

3 st. s.k. Mallar av koppar, troligen ämnade till falskmyntning, bestående vardera af 2 plattor inpassade i hvarandra – på de två största exemplaren medelst den ena plattans uppböjning kring kanterna eller i hörnen. På ena kortsidan af alla exemplaren äro båda plattorna midtför hvarandra på kanten urhålkade eller uppböjda. Stämp-larna inuti äro:

- 1.) Tvåmark för Gustaf I 1543;
- 2.) Mark d^o otydligt år och
- 3.) halfmark d^o af år 1542.

Storlek:

- n° 1.) diam 55 × 68 mm
- n° 2.) d^o 50 × 68 mm
- n° 3.) d^o 41 × 45 mm.

Man förmodade att formarna varit avsedda att användas till falskmyntning och gömmts undan rättvisan. Upphittaren hade letat efter fler föremål men inte funnit några. Mallarna med myntavtrycken förefaller vara välgjorda. För att kunna tillverka dem måste ju förfalskaren ha haft tillgång till äkta och oslitna markmynt att gjuta formarna med.

I samband med fyndet nämns att på platsen "förut funnits ett kaptensboställe, där bland andra en kapten Hållfast varit boende". Johan Hållfast var född 1640, hade sitt kompani i Delsbo och avled 1693. Låter lite långsökt att han skulle ha med förfalskning av 1540-talsmynt att göra. Möjligen är det i stället så att de tillverkades av någon annan boende på kaptensbostället under Johan III:s inflationstid. Några falska markmynt tillverkade med just dessa formar har jag inga uppgifter om.

Monica Golabiewski Lannby

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND, KMK.

Sovjetiska 1-rubelsedlar 1938, varav den översta är feltryckt. Storlek 80 × 40 mm.

FOTO: FÖRFATTAREN.

Feltryckt enrubelsedel från Stalins välde

Här ovan visas två sovjetryska enrubelsedlar med året 1938. Den ena är som synes feltryckt. På framsidan ses en dubbling av en del av trycket, på baksidan en kraftig snedcentering.

Felpräglingar på mynt eller feltryck på sedlar från åren 1936–1938 från Sovjetunionen är mycket ovanliga. De båda sedlarna inköptes nyligen från Ukraina via Ebay. Skälet till att dessa objekt är ovanliga är förmodligen att det fanns en utbredd rädsla att misshaga myndigheterna. Be-

skyllningar för produktionsfel kunde resultera i anklagelser för politiskt sabotage riktat mot Sovjetmakten. Fortfarande är det många i västvärlden som inte känner till den gigantiska omfattningen av terrorn under dessa mörka år. Man räknar med att 1,5 miljoner människor greps (ofta nattetid) och cirka 700 000 avrättades, i regel efter summariska rättegångar. Utanför stora städer som Moskva upprättades i hast massgravar dit offren fraktades och begravdes i anonymitet. Den intresserade

kan läsa boken *Den stora Terrorn* av Robert Conquest som beskriver detta mörka kapitel i Rysslands historia.

När jag betraktar dessa föremål – som är en bit samtidshistoria – tänker jag på med vilken rädsla innehavet av en feltryckt sedel borde ha gett upphov till vid denna tid. Kanske den började cirkulera många år senare. Och vad hade hänt (eller kanske hände?) med den personal som var ansvarig för sedeltillverkningen?

Martin Wettmark

Erik XIV:s riksdaler 1561

I SNT 2007:2 sid. 42 skildrar Frédéric Elfver detta vackra mynt. Daler 1561 är inte bland de mest sällsynta. I sin auktionskatalog nr 60 från december 1935 förklarar T. G. Appelgren varför och ger information som är intressant för samlare även åttio år senare:

Under muddringsarbete i Narva hamn 1905 gjordes därstädes ett myntfynd, som innehöll jämte några Gustav I:s riksdalrar och några utländska talrar ett hundratal Erik XIV:s riksdaler

1561. Mynten, av vilka Erik-riksdalrarna voro i prägeln såsom nya, hade av saltvatten och gytjta oxiderats i en svart eller blåsvart färg, som angripit metallen och för vars borttagande fordras starka medel.

Fyndet spreds i mynthandeln och flertalet av de vackra men "sjöskadade" riksdalrarna 1561 ligga väl nu i svenska samlingar. Många av dem äro rengjorda och stundom även överdragna med konstgjord patina, men huru dessa fyndexemplar än behand-

lats framträder genast olikheten mellan dem och ett exemplar av samma riksdaler sådant som J. K. Stiernstedts. Detta hade nämligen den gamla naturliga silverfärg, som ett silvermynt kan få endast genom att länge ligga örört och väl skyddat ovan jord.

Ottar Ertzeid

Årsberättelse för år 2015 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen

Årsmöte

Årsmötet ägde rum den 9 maj på First Grand Hotell i Falun. Föreningens ordförande Jan-Olof Björk öppnade årsmötet och hälsade närvarande medlemmar varmt välkomna. Minnet av de medlemmar som avlidit sedan förra årsmötet hedrades med en tyst minut. Till ordförande att leda årsmötet valdes Jan-Olof Björk. Inge- mar Svenson valdes till sekreterare.

Valberedningens ordförande Theo-

dor Hassel var på plats i Falun. Valberedningens förslag till ordinarie ledamöter; Roger Lind, Linköping, (omval 3 år), Ronny Jansson, Solna, (omval 3 år) och Lennart Castenhag, Dala Järna, (nyval 3 år) bifölls av årsmötet. Valberedningens förslag till styrelsesuppleanter: Eric Lie, Göteborg, (omval 1 år), Lars Eriksson, Nyköping, (omval 1 år) och Bengt Granath, Kungsängen, (omval 1 år) bifölls av årsmötet. Valberedningens förslag till revisorer intill nästa årsmöte: Christer Franzén, yrkesrevisor (omval) och Max Mitteregger (omval) bifölls av årsmötet. Likaså bifölls valberedningens förslag att välja Mikael Persson (omval) till revisorssuppleant

intill nästa årsmöte.

Årsmötet beslutade att till valberedning välja Kristian Riesbeck (nyval), Bernth Göhle, Kalmar, (omval) och Johan Melin, Nätraby, (omval) med Kristian Riesbeck som samman- kallande. Styrelsens årsberättelse och revisorerernas rapport presenterades och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2014 års förvaltning.

Årsmötet beslutade om en ändring i stadgarna. §2a Ansökan om medlemskap i föreningen ska ställas till föreningens styrelse. En ändring av stadgarna ska för att vinna bifall beslutas vid två på varandra följande årsmöten, detta var beslut nummer två. Ändringen är nu införd i stadgarna.

Resultaträkning	Not	2015-01-01 -2015-12-31	2014-01-01 -2014-12-31
Nettoomsättning	1	503 859	461 596
Övriga rörelseintäkter	2	157 555	320 788
		661 414	782 384
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-144 312	-120 323
Övriga externa kostnader	3	-665 805	-602 706
Personalkostnader	4	-176 828	-213 330
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-1 474	-8 195
Övriga rörelsekostnader		-142	0
		-988 561	-944 554
Rörelseresultat		-327 147	-162 170
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag	5	100 000	100 000
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	6	310 168	0
Övriga ränteutgifter och liknande resultatposter	7	1	17 467
Räntekostnader och liknande resultatposter	8	-709	-6 735
		409 460	110 732
Resultat efter finansiella poster		82 313	-51 438
Årets resultat		82 313	-51 438
Balansräkning		2015-12-31	2014-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier	9	2	1 476
		2	1 476
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	10	250 000	250 000
Fordringar i koncernföretag	11	0	475 000
Andra långfristiga värdepappersinnehav	12	2 854 718	2 544 550
		3 104 718	3 269 550
Summa anläggningstillgångar		3 104 720	3 271 026
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager m.m.</i>			
Medaljer och litteratur		32 382	32 382
		32 382	32 382
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		22 000	14 480
Fordringar hos koncernföretag		0	16 146
Övriga fordringar		4 779	0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		0	12 501
		58 779	43 127
<i>Kassa och bank</i>		1 768 760	1 967 152
Summa omsättningstillgångar		1 859 921	2 042 661
Summa tillgångar		4 964 641	5 313 687

	Not	2015-12-31	2014-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	13		
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust		3 337 492	3 388 930
Årets resultat		82 313	-51 438
Summa eget kapital		3 419 805	3 337 492
Avsättningar	14		
Donationer och andra fonder		660 858	660 858
Summa avsättningar		660 858	660 858
Kortfristiga skulder			
Pågående projekt	15	595 021	545 021
Leverantörsskulder		132 110	8 125
Övriga skulder		110 298	659 113
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		46 549	103 078
Summa kortfristiga skulder		883 978	1 315 337
Summa eget kapital och skulder		4 964 641	5 313 687

Tilläggsupplysningar

Allmänna upplysningar

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och bokföringsnämndens allmänna råd för mindre företag. Övriga tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärden där inget annat anges. Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år. Föreningen är ett moderföretag, men med hänvisning till undantagsreglerna i årsredovisningslagen 7 kap 3 § upprättas ingen koncernredovisning.

Värderingsprinciper m.m.

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerad avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar. Tillgångarna skrivs av linjärt över tillgångarnas nyttjandeperiod med hänsyn till väsentligt restvärde.

Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Materiella anläggningstillgångar:

Inventarier 20 %

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Kortfristiga fordringar och skulder i utländsk valuta har upptagits till balansdagens kurs.

Andra långfristiga värdepappersinnehav har värderats enligt portföljmetoden till det lägsta av anskaffningsvärde och verkligt värde.

Intäktsredovisning

Intäkterna har tagits upp till verkligt värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas och redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillgodogöras föreningen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Definition av nyckeltal

Soliditet

Justerat eget kapital i procent av balansomslutning

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före extraordinära intäkter och kostnader.

Noter

Not 1 Nettoomsättningens fördelning

	2015	2014
Medlemsavgifter	172 814	174 207
Auktionsverksamhet	149 399	114 592
Övrig nettoomsättning	181 646	172 797
	503 859	461 596

Not 2 Övriga rörelseintäkter

Erhållna bidrag	157 500	320 788
Övriga intäkter	5	-
	157 555	320 788

Not 3 Övriga externa kostnader

SNT tryckkostnad	192 839	96 088
Resekostnader	43 075	61 829
Telefon, internet, hemsida	13 085	12 258
Föreningsmöten, representation m.m.	96 227	108 893
Porto	50 662	45 545
Kontorsmaterial	0	315
Övriga lokalkostnader	13 977	11 594
Förbrukningsinventarier	0	3 064
Försäkringar	11 123	9 464
Redovisningskostnader	44 048	46 791
Revisionsarvode m.m.	60 250	49 250
Advokatkostnader	89 414	106 875
Övriga kostnader	51 105	32 865
	665 805	602 706

Not 4 Personalkostnader		2015	2014
Medelantalet anställda har varit		0,5	0,5
Varav kvinnor		0,5	0,5
Löner, ersättningar m.m.			
Löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader har utgått med följande belopp:			
Löner och andra ersättningar		152 061	187 940
Sociala kostnader		24 767	20 390
Summa		176 828	208 330
Not 5 Resultat från andelar i koncernföretag			
Utdelning Myntauktioner i Sverige AB		100 000	100 000
		100 000	100 000
Not 6 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgång			
Realisationsresultat		310 168	0
		310 168	0
Not 7 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter			
Ränteintäkter, bank och myntauktioner		1	17 467
Summa		1	17 467
Not 8 Räntekostnader och liknande kostnader			
Övriga räntekostnader		709	6 735
Summa		709	6 735
Not 9 Inventarier, verktyg och installationer		2015-12-31	2014-12-31
Ingående anskaffningsvärde		163 778	163 777
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden		163 778	163 777
Ingående avskrivningar		-162 302	-154 107
Årets avskrivningar		-1 474	-8 195
Utgående redovisat värde		2	1 476
Avskrivningar enligt plan beräknas på en nyttjandeperiod av 5 år.			
Not 10 Andelar i koncernföretag			
Företag	Antal/kap.	Redovisat	Redovisat
Organisationsnummer	andel %	värde	värde
Myntauktioner i Sverige AB, Stockholm	250	250 000	250 000
556778-8616	100,00 %		
		250 000	250 000
Uppgifter om eget kapital och resultat			
Myntauktioner i Sverige AB. Vid denna tidskrifts pressläggning var MISAB:s egna kapital och resultat för år 2015 inte fastställt.			
Not 11 Fordringar hos koncernföretag			
Ingående anskaffningsvärde		475 000	475 000
Avgående		-475 000	-475 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden		0	475 000
Utgående redovisat värde		0	475 000
Not 12 Andra långfristiga värdepappersinnehav		2015-12-31	2014-12-31
<i>Värdepapper</i>		<i>Antal</i>	<i>Antal</i>
Lux korträntefond Mega		1 000 000	1 000 000
SHB Fonder Flexibel ränta		500 000	0
SHB Fonder Global Tema		1 152 718	0
SHB Balans 50		202 000	202 000
SHB Fonder Sverige / Världen		0	1 342 550
På balansdagen uppgår marknadsvärdet på ovanstående värdepapper till 4.899.321 kronor.			
Ingående anskaffningsvärde		2 544 550	2 544 550
Inköp		310 168	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden		2 854 718	2 544 550
Not 13 Eget kapital		Balanserat resultat	Resultat
Belopp vid årets ingång		3 388 930	-51 438
Resultatdisposition enligt beslut av stämman:			
Överföring till balanserat resultat		-51 438	51 438
Årets vinst			82 313
Belopp vid årets utgång		3 337 492	82 313
Not 14 Donationer och andra fonder			
Burmesters medaljfond		163 625	163 625
Burmesters förlagsfond		235 193	235 193
Rasmussons stipendiefond		72 379	72 379
Lagerqvists medaljfond		189 661	189 661
		660 858	660 858

Fonderna har gottskrivits ränta med 0 % under året (1 % under 2014)

Not 15 Pågående projekt

Erhållna medel Projekt bok Roger Svensson	2015	2014
Erhållna medel Projekt Svenska Mynthistorien	113 000	113 000
Nedlagda kostnader Projekt Svenska Mynthistorien	282 000	195 500
Erhållna medel Projekt Brenner-boken	-95 979	-95 979
Erhållna medel Projekt Bok Hessegruppen	246 000	246 000
Summa	50 000	50 000
	595 021	595 021

Aktiviteterna kring årsmötet arrangerades av Falu-Borlänge myntklubb. Årsmöteshelgen har refererats av Jan-Olof Björk och Ingemar Svenson i SNT 2016:2.

Belöningar

Under årsmötet delades föreningens guldnål *För 40-årigt hedersamt medlemskap* till Göran Mattson. (Sekreteraren fick i uppdrag att skicka guldnålen till mottagaren som inte var närvarande i Falun.)

Theodor Hassel erhöll föreningens guldnål för förtjänstfullt arbete i sin roll som ledamot i valberedningen samt senare även som dess sammankallande. Theodor var verksam i valberedningen 2004–2015.

Den avgående styrelseledamoten Sven-Erik Olsson tilldelades SNF:s förtjänstmedalj i silver för "Berömvärdt och långvarigt arbete i föreningens tjänst". Sven-Erik har varit verksam i styrelsen 2002–2015.

SNF:s hedersgåva i silver, den så kallade *Ekorren*, tilldelades Anette Lyngeburger, Hans Sundqvist, Leif Andersson, Tomas Schütt, Anders Dahlström och Björn Lindqvist "För väl utfört arbete i samband med föreningens årsmöte i Falun den 9 och 10 maj 2015".

Årsavgift 2016

Årsavgiften för 2016 beslutades vara oförändrad, 250 kronor. Medlem som är under 20 år (junior) betalar 125 kronor och medlem som är bosatt utanför Sverige 375 kronor.

Styrelse

Styrelsen för föreningen har sedan årsmötet 2015 haft följande sammansättning:

Jan-Olof Björk Roger Lind	Ordförande Vice ordförande, programsekreterare, auktionskommissarie
Ingemar Svenson	Sekreterare, referatskribent
Christer Skaring Ronny Jansson	Kassaförvaltare Ledamot, klubbmästare

Curt Ekström
Lennart Castenhag

Lars Eriksson
Erik Lie
Bengt Granath

Ledamot, bibliotekarie,
arkivarie, medaljvårdare
Ledamot,
ansvarig hemsidan
Suppleant
Suppleant
Suppleant

Styrelsen har under 2015 hållit sex protokollförda styrelsemöten varav tre fysiska möten (14 mars, 9 maj och 12 september) och tre telefonmöten (3 februari, 10 november och 9 december). Styrelsen har därutöver fattat två beslut per capsulam (7 april och 14 juni).

Stiftelser

Sven Svenssons stiftelse för numismatik
Föreningen har under 2015 representerats av följande personer:

Ledamöter
Jan-Olof Björk
Ingemar Svenson
Roger Lind

Suppleanter
Curt Ekström
Ronny Jansson
Lars Eriksson

KMK har under 2015 återbetalat drygt en miljon kronor till stiftelsen som ett resultat av den uppföljning av lämnade bidrag 2006–2012 som genomförts.

Sven Svenssons efterlämnade samlingar – sedan 1928 i SNF:s ägo

Den stämningsansökan mot KMK som föreningen 2014 lämnade till Stockholms Tingsrätt (mål: T13919-14) avseende "bättre rätt till egendom" har under hösten tagits upp av domstolen. En förberedande muntlig förhandling genomfördes i Stockholms Tingsrätt den 1 oktober. Huvudförhandlingen är inplanerad till våren 2016.

Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning

Föreningen har under 2015 representerats av följande personer:

Ledamot
Christer Skaring

Suppleant
Roger Lind

Förslaget från SNF:s suppleant i stiftelsen

att skapa en hemsida för att sprida kunskap om Gunnar Ekströms stiftelse för numismatisk forskning har hörtsammats. En sida publicerades vid årsskiftet 2015/16.

Ändamål enligt stadgarna

Svenska Numismatiska Föreningen är ett vetenskapligt samfund, som har till ändamål att stödja och främja den numismatiska forskningen i Sverige, i första hand genom att utgeva eller medverka vid utgivandet av vetenskapliga arbeten i ämnet samt anordna föredrag, utställningar och visningar med numismatisk anknytning. Föreningen får även verka på annat sätt för det numismatiska intressets höjande (jämför stadgarna § 1a).

Följande aktiviteter har föreningen genomfört i enlighet med stadgarna.

Svensk Numismatisk Tidskrift (SNT)

Svensk Numismatisk Tidskrift har under året utkommit med åtta nummer. Redaktör och annonsansvarig för SNT har varit Monica Golabiewski Lannby. Christer Skaring har varit ekonomisk ansvarig för SNT.

SNT har sedan starten varit ett samarbetsprojekt mellan KMK och SNF. Under våren 2015 valde KMK att lämna SNT vilket innebär att SNF i dag är ensam utgivare av tidskriften.

Hemsida (www.numismatik.se)

Förutom att annonsera föreningens aktiviteter har sektioner som månadens utställning, månadens boktips och falska mynt varit aktiva med ett par uppdateringar per månad. Även ett flertal mindre artiklar i numismatiska ämnen har publicerats. Hemsidan har under 2015 haft i snitt 5 000 besökare per månad vilket är på samma nivå som 2014.

Den Svenska Mynthistorien (SMH)

Ingen ny volym har utkommit 2015. Arbetet med den kommande delen Vasatiden har fortgått under året och

planerad utgivning för den tredje delen är preliminärt 2016.

Övrig bokproduktion

I samband med professor Kenneth Jonssons 65-årsdag den 25 maj gavs en festskrift *Myntstudier* ut. Festskriften gavs ut i Svenska Numismatiska Föreningens serie monografier. Inge-
mar Svenson representerade föreningen vid releasen av festskriften.

Under ledning av Curt Ekström har arbetet med den andra volymen av Svensk Numismatisk Bibliografi (efter 1903) baserad på material framtaget av Björn-Otto Hesse har fortgått under året.

Arbetet med en bok om Elias Brenner fortlöper.

En uppdatering och utvidgning av den smärre skriften "Medaljer utgivna 1873–1998. Belöningar, fonder och stipendier. Hedersledamöter och korresponderande ledamöter. Stadgar" har påbörjats under 2015.

Medaljutgivning

Inga medaljer har utgivits 2015.

Auktionsverksamhet

Föreningen har under 2015 avhållit två auktioner, båda auktionerna med material från Sven Svenssons samlingar. I samband med årsmötet den 9 maj i Falun hölls auktion 167 och i samband med julfesten i Stockholm den 2 december auktion 168. Föreningens klubbmästare Ronny Jansson har varit auktionsutropare vid de båda auktionerna.

Myntauktioner i Sverige AB

Föreningens helägda auktionsbolag har under 2015 avhållit fyra auktioner. Två ordinarie auktioner 13–14 mars och 18–19 september, därutöver har två extra auktioner anordnats den 23 maj med mynt från Dr Nils J. Lindbergs svenska myntsamling och polletter från Hans Lundbergs samling. Jan-Olof Björk har varit Svenska Numismatiska Föreningens ägarrepresentant i bolagets styrelse.

MISAB har under 2015 delat ut 200 000 kronor till SNF. Styrelsen har beslutat att vinsten ska komma medlemmarna till godo. Under 2016 kommer medlemmars köp av katalogabonnemang att subventioneras med 250 kronor.

Medlemmar	Sverige	Norden	Europa	Övriga länder	Summa
Män	599	29	7	6	641
Kvinnor	24	1	1	-	26
Juniorer	6	-	-	-	6
Föreningar/klubbar	20	-	-	1	21
Institutioner	12	4	2	-	18
Summa medlemmar					712

Policy för omsättning av förfälskningar och kopior

Föreningen ser allvarligt på handel med förfälskningar och kopior. Förekomsten av förfälskade och kopierade objekt riskerar kyla ned intresset för samlandet, vilket i förlängningen även kan skada numismatiken som forskningsområde. För ett par år sedan initierade styrelsen en översyn av den policy som antogs i början av 1970-talet. Den 10 november 2015 antog styrelsen den nya policyn, SNF:s policy avseende omsättning av falska numismatiska objekt 1.0. Policyn har publicerats på föreningens hemsida och i SNT 2016:1.

Föreningsmöten och aktiviteter

25 februari Föreningskväll på Banérgatan; Föredrag av Per-Erik Andersson om plåtmynt.

25 mars Föreningskväll på Banérgatan med temat Diskussionsafton.

29 mars SNF deltog med ett bokbord på GNF:s myntmässa i Göteborg.

26 april SNF deltog med ett bokbord på FriMynt 2014.

29 april Föreningskväll på Banérgatan; Föredrag av Frédéric Elfver; *de asse et partibus eius – ett femhundra-årsminne*.

9–10 maj Årsmöteshelg i Falun med förutom årsmöte, bland annat en auktion och besök på Avesta Myntmuseum.

25 maj Boksläpp av festskriften *Myntstudier* tillägnad professor Kenneth Jonsson.

27 maj Föreningskväll på Banérgatan med temat Köp, byt och sälj.

30 september Föreningskväll på Banérgatan Yngve Karlsson presenterade sin nya bok *Sasanian Silver Coins*.

24 oktober Föreningen deltog med ett bokbord på myntmässan i Norrköping.

25 oktober Föreningen deltog vid Myntets Dag på Kungl. Myntkabinetet.

28 oktober Föreningskväll på Banérgatan med temat Diskussionsafton.

28 november Föreningen deltog med bokbord på myntmässan på hotell Sheraton i Stockholm.

2 december Föreningens julfest med en mindre auktion.

Övriga aktiviteter

Föreningens ordförande deltog under Myntdagen på Lödöse museum och höll föredrag om myntpolletter. Arrangörer; Lödöse museum i samarbete med Rut och Bengt Holméns stiftelse för numismatik och GNF.

Medlemsutveckling

Under året har föreningen haft glädjen att registrerat 35 nya medlemmar. Sammanlagt hade föreningen 712 medlemmar per den 31 december, 2015 vilket är en minskning med 20 stycken från 2014. Beskyddare, Ständiga, Heders- och Korresponderande medlemmar tillsammans 39 stycken. Antalet prenumeranter av SNT (inklusive medlemmar) är 801.

Under året har SNF fått information om att följande medlemmar avlidit. Sten Olof Andersson, Martin Becken, Kenth Engberg, Olof Henningson, Rolf Lindström, Torbjörn Lindström, Björn Menzinsky, Åke Petersson, Sigvard Pettersson, Torgny Plane och Harry Ungfeldt.

Stockholm 13 mars 2016

Jan-Olof Björk, ordförande
Ingegar Svenson, sekreterare
Roger Lind, vice ordförande
Christer Skaring, kassaförvaltare
Lennart Castenhag, ledamot
Curt Ekström, ledamot
Ronny Jansson, ledamot

Denna version av årsredovisningen är inte reviderad, justeringar kan komma att göras. Information om eventuella förändringar kommer att finnas på hemsidan.

LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF

Alingsås Numismatiska Förening
Roslagsgatan 27
441 57 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb
www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening
www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb
Öringe 111
31291 Halmstad

Kalmar Myntklubb
www.kalmarmyntklubb.se

**Katrineholm Flen Vingåker
Myntklubb**
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco
www.mksb.se

Myntsamlarklubben Goten
myntsamlarklubbenготен.com

Nola Myntklubb, Örnköldsvik
www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb
www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska klubben i Uppsala
www.nku.nu

Samlarföreningen Klave
Oskarsgatan 12
331 41 Värnamo

Samlarklubben Numis
Skellefteå

Sigtuna Myntklubb
www.sigturnamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb
www.stockholmsmyntklubb.se

Strängnäs Myntklubb
myntintresse.blogspot.se

Svenska Pollett-föreningen
www.pollett.se

Södra Dalarnas Myntklubb
medlem.spray.se/sdmyntklubb

Vetlanda Numismatiska Förening
Ölandsgatan 7
57437 Vetlanda

Villstadortens Myntklubb
Hedvägen 4
31433 Hyltebruk

Wästerbergslagens Myntklubb
Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?
Kontakta: info@numismatik.se

NYTT OM BÖCKER

Anatoliy Nilov & Vadim Gladtsyn:
**Catalogue of Russian-Finnish coins
1864–1917.** 2015. ISBN 978-5-4469-
0699-4. Språk: ryska och engelska.
208 sidor, rikt illustrerad.
Bilaga: katalogprislista på ryska, 32
sidor. ISBN 978-5-4469-0700-7.

NÄR DET SÅ KALLADE Finska kriget mellan Sverige och Ryssland avslutades i september 1809 tvingades Sverige avträda Finland till Ryssland. Finland som ett autonomt storfurstendöme under den ryske tsaren varade till 1917, då det blev en helt självständig stat efter första världskrigets slut.

Till en början cirkulerade såväl svenska som ryska mynt inom den finska ekonomin men år 1840 förbjöds de svenska mynten. År 1860 kom ett dekret att en finsk mark indelad i 100 penningar (penniä) skulle införas. Förebilden var de ryska mynten. De första finländska silvermynten i valörerna 1 och 2 mark och 50 och 25 penniä samt 1, 5 och 10 penniä i koppar gavs ut 1864. Från 1878 utgavs även 10 mark i guld.

På kopparmyntens åtsidor ses den ryske tsarens krönta monogram (då Alexander II och Nicholas II), på fransidorna valör och årtal. På silvermyntens åtsida ses det ryska vapnet med dubbelörnen. Anatoliy Nilov och Vadim Gladtsyn har givit ut en katalog över mynt från Finlands tid som storfurstendöme, tryckt i Sankt Petersburg 2015. Den innehåller beskrivningar på ryska och engelska av finska mark utmyntade under perioden 1864–1917.

Efter en kortare inledning med Finlands historiska bakgrund och introduktion till den rysk-finska myntningen 1864–1917 på såväl ryska som engelska följer själva katalogen. Mynten är grupperade efter metall, valör och utgivningsår. Många färgfotografier avbildar unika och sällsynta mynt. Myntvarianter och speciella myntelement markeras mycket tydligt på bilderna och med förstoringar för att underlätta myntidentifiering-

en. Önskar att fler kataloger kunde presentera mynt och varianter på detta detaljrika sätt.

Värt att notera är att eftersom finska myntverket ännu inte hade en egen gravör anlätades de första utgivningsåren, 1864–1872, svenska Lea Ahlborn, Kongl. Myntets i Stockholm gravör sedan 1853.

Katalogens bilaga, som är enbart på ryska, innehåller ungefärliga europriser för varje myntslag. Katalogen (med bilaga) vänder sig till ett brett fält av läsare, myntsamlare och alla intresserade av numismatik.

Priset är 23 EUR plus fraktkostnader (ifrån Helsingfors, Finland). Boken med bilagan beställs enklast med epost till:

vag@mail15.com

MGL

MYNTMÄSSA

Lördag 16 April 2016

Kl. 10.00 – 16.00

Soltorgsgymnasiets aula

Masergatan 20, Borlänge

10-12 mynthandlare

Nyhet 2016: Även Frimärkshandlare

- Mynt och övrig numismatik
- Sedlar • Medaljer • Polletter

ENTRÉ: 20 kr

Stor fri parkering

Arrangör:

Falu-Borlänge Myntklubb

Information:

thomasschutt@hotmail.com

Tfn: 073 - 048 32 04

Hemsida: www.fb-myntklubb.se

hastur.fi

- polletter
- rederimärken
- medaljer
- knappar
- exonumia

hastur.fi

FriMynt 2016

42:A INT. MYNT- & FRIMÄRKSMÄSSAN

Välkommen!

23 april kl 11.00-17.00

IDROTTENS HUS

MELLERSTA STENBOCKSGATAN, HELSINGBORG, SVERIGE

www.frimynt.se

 HelsingborgsUtställningar • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel 042-29 25 60 • Fax 042-29 20 83

Litteratur till försäljning hos Svenska Numismatiska Föreningen

Numismatiska Meddelanden (NM)

- NM XVII. Hyckert-Lilienberg: *Minnespenningar över enskilda svenska män och kvinnor*. 1905, 1906, 1908, 1915. Även delvis nytryckt 1975. Komplet i 7 delar. 225 kr (250 kr)*
- NM XXX. *Numismatiska Meddelanden XXX*. 1965. 30 kr (40 kr)
- NM XXXII:1–2. Ehrensverd, U.: *Medaljgravören Erik Lindberg 1873–1966*. 1974, 1988. 125 kr/st (170 kr/st)
- NM XXXIII (Tillägnad Bengt Thordeman). 1983. 100 kr (150 kr)
- NM XXXIV. 1983. 100 kr (150 kr)
- NM XXXV. *Studies in Late Anglo-Saxon Coinage*. 1990. 150 kr (225 kr)
- NM XXXVI. Nathorst-Böös, E. & Wiséhn, I.: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. 1987. 145 kr (190 kr)
- NM XXXVII. *Festskrift till Lars O. Lagerqvist*. 1989. 50 kr (50 kr)
- NM XXXVIII. *Florilegium Numismaticum. Studia in honorem U. Westermark edita*. 1992. 75 kr (75 kr)
- NM XXXIX. Tingström, B.: *Avesta Myntmuseum*. 1995. 200 kr (250 kr)
- NM XLI. *Nulla dies sine linea*. Festskrift till Ian Wiséhn. 2001. 200 kr (200 kr)
- NM XLII. Hesse, B.-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903*. 2004. 160 kr (160 kr)

Smärre skrifter

3. Gamby, E.: *Bland numismatiker. Minnen från 1920-, 1930- och 1940-talen*. 1984. 25 kr (25 kr)
4. Wallén, L.: *Riksgälden. Den svenska statsskulden 1697–1834*. 1985. 25 kr (35 kr)
7. Widell, M.: *Militärpolletter*. 1998. 100 kr (100 kr)
8. Lagerqvist, L. O. m.fl.: *Medaljer utgivna 1873-1998. Belöningar, fonder och stipendier. Hedersledamöter och korresponderande ledamöter. Stadgar*. 1998. 50 kr (50 kr)
9. Lars O. Lagerqvists medaljfond. 1999. 100 kr (100 kr)
10. Carl Snoilsky. *Skalden som samlade mynt och böcker*. 2004. 50 kr (50 kr)
11. *Samlaren Sven Svensson. Alla dessa mynt*. Red.: G. Wahlquist. 2005. 100 kr (150 kr)
12. Elfver, F. (red.): *Johannes Loccenius. En skrift om en lärd man i 1600-talets Sverige*. 2014. 100 kr (100 kr)
13. Törngren, S.: *Mitt liv i numismatikens underbara värld*. 2010. 50 kr (100 kr)

Monografier

- Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Kristoffer av Bayern till Sten Sture den äldre, ca 1440 till 1470-talets slut. En stampstudie*. 2005. 250 kr (350 kr)
- Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Albrekt av Mecklenburg (1364–1389). En stampstudie*. 2011. 250 kr (350 kr)
- Svensson, R.: *Renovatio Moneta. Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. 2012. 250 kr (350 kr)
- Myntstudier*. Festskrift till Kenneth Jonsson. Red.: T. Talvio & M. Wijk. 2015. 250 kr (350 kr)

Andra utgåvor

- Ekström, C. m.fl. (red.): *Samlad Glädje 2009*. Numismatiska klubben i Uppsala 1969–2009. 200 kr (200 kr)
- Karlsson, Y.: *Sasanian Silver Coins*. 2015. 300 kr (350 kr)
- Larson, P. (red.): *Numismatiska axplock. En jubileumsbok*. Myntklubben Skilling Banco 1969–2009. 150 kr (150 kr)
- Larson, P.: *Ryska droppar. Den ryska myntningen 1350–1700*. Kungl. Myntkabinettet. 2006. 50 kr (50 kr)
- Malmer, B.: *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995–1030*. 2010. 350 kr (395 kr)
- Myrberg, N.: *Ett eget värde. Gotlands tidigaste myntning, ca 1140–1220*. 2008. 200 kr (200 kr)
- Nordisk Numismatisk Årsskrift*. Ny serie, 1. 2015. 250 kr (250 kr)
- Ord med mening*. Festskrift till Jørgen Steen Jensen 1. november 1998. 50 kr
- Törngren, S.: *Kristinas ettöringar av koppar. Variantförteckning m.m.* 1991. 50 kr (50 kr)

Register

- Wiséhn, E.: *SNT. Register 1972–1982*. 1986. 45 kr; Wilén, A.: *SNT. Register 1983–1992*. 1994. 45 kr
- Golabiewski, D.: *SNT. Register 1993–2002. Ämnes-, titel- och författarregister för hela perioden*. 2004. 50 kr (75 kr)
- Holmberg, K. (red.): *Register över Numismatiska Meddelanden I-XL. Utgivna av SNF 1874–1995*. 1998. 50 kr (75 kr)

* Pris inom parentes gäller icke medlemmar i SNF. Ev. emballage och porto tillkommer.

Böckerna säljs direkt hos Svenska Numismatiska Föreningen på Banérgatan 17
För öppettider se redaktionsrutan i SNT
Böckerna kan också beställas: Tel.: 08–667 55 98 eller e-post: info@numismatik.se

Vitterhetsakademiens
numismatiska boksamling
finns på
Kungl. Myntkabinettet

På nätet hittar du VITALIS,
Vitterhetsakademiens biblioteks
huvudkatalog:
vitalis.raa.se

Mer info får du från
bibliotekarien på KMK:
carina.bergman@raa.se

**ULF NORDLIND
MYNTHANDEL AB**

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08 - 662 62 61
Fax 08 - 661 62 13

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR**

*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*

www.nordlindsmynt.se

**Sista dagen
är 18 april**

att betala
för måltiderna
under SNF:s årsmöte
i Örnsköldsvik
lördag-söndag 7-8 maj
pg 15 00 07-3

Anmälan till måltiderna
sker till
Roger Lind:
073-9496084
sigge@live.se

Årsmötesprogrammet
hittar ni i SNT
2016:2 sid. 48.

AUKTIONER & MÄSSOR

- 2/4 Göteborgs Numismatiska
Förening, myntmässa
- 16/4 Falu-Borlänge Myntklubb,
mynt- & frimärksmässa
- 23/4 Frimynt, Helsingborg
- 14/5 Myntkompaniet, Stock-
holm, myntauktion
- 21/5 MISAB 18 & 19, Stockholm

**Strandbergs Mynthandel
& Aktiesamlaren AB**

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Obs! Ny besöksadress:
Hantverkargatan 36, Kungsholmen
Box 7377, 10391 Stockholm
Tel. 08 - 611 01 10

TILL SALU: MYNTHANDEL

Centralt belägen
Etablerad i Stockholm 1976

Varulager och inredning,
svenska och utländska mynt och sedlar
samt litteratur m.m. ingår

Tel.: 08 - 673 34 23
kl. 11⁰⁰ - 17⁰⁰ måndag - torsdag

Bli medlem i
**SVENSKA
NUMISMATISKA FÖRENINGEN**

Stiftad 1873

Årsavgiften är 250 kronor.
Som medlem kan du nu helårsprenumerera
på MISAB:s auktionskataloger med
rabatt på 250 kronor från SNF!

Gäller från 2016.

**Skarabé
Mynt & Guld AB**

köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och MEDALJER

Föremål från antiken

Västra Hamngatan 6
41117 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10-18

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(*uppgesamlarområde*)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel. och fax 046 – 14 43 69

e-post: siv-gunnar@swipnet.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Vasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08 – 411 08 07

Öppet: måndag – torsdag 11–13

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken

Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08 – 411 50 81
Fax. 08 – 411 52 23

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 21 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

ANTIKBODEN

Kanikgatan 3
222 29 Lund
Tel. 046 – 12 99 00
per_fjordberg@hotmail.com

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 – 13 94 84
besour@telia.com
www.besour.se

COLLECTIA AB

Box 43
310 20 Knäred
Tel. 0430 – 507 43 (mån – tors 13 – 15)
info@collectia.se
www.collectia.se
Kontaktperson: Jimmy Häggqvist

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08 – 732 66 86, 070 – 212 64 55
christian.hamrin@telia.com

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkargatan 11
371 35 Karlskrona
Tel. 0455 – 813 73
lennart@mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
503 06 Borås
Tel. 033 – 41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. / fax 046 – 14 43 69
siv-gunnar@swipnet.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
370 24 Nätraby
Tel. 0455 – 155 99

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 Nyköping
Tel. 0155 – 28 63 25
corona-coin@swipnet.se
www.coronamynt.se

HB MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96 / Box 19 507
104 32 Stockholm
Tel. / fax 08 – 673 34 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08 – 662 62 61, fax 08 – 661 62 13
info@nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NILSSONS MYNTHANDEL

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076 – 113 22 07
nilssonsmynthandel@hotmail.com

NUMIKON

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 031 – 20 81 11
ticalen@gmail.com

PECUNIA MM HB

Östra Märtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. / fax 046 – 25 21 19
mattsson.g@telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042 – 12 25 28
pedersen.mynt@telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6 / Box 16 390
103 27 Stockholm
Tel. 08 – 411 50 81, fax 08 – 411 52 23
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031 – 13 50 88
skarabe@telia.com
www.skarabe.eu

STRANDBERGS MYNTHANDEL

& AKTIESAMLAREN AB
Hantverkargatan 36 / Box 7377
103 91 Stockholm
Tel. 08 – 611 01 10, fax 611 32 95
info@aktiesamlaren.se
www.aktiesamlaren.se
www.strandbergs-mynt.se

TAMCO NUMISMATICS

Box 6235
102 35 Stockholm
Tel. 070 – 631 58 09
tamco.num@telia.com

TICALEN MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. / fax 031 – 20 81 11
ticalen@gmail.com

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Vasagatan 42
111 20 Stockholm
Tel. 08 – 411 08 07, fax 08 – 21 21 96
www.hwmynt.se

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08 – 732 66 86 • 070 – 212 64 55

www.mynt.nu/smf/

MYNTAUKTION

i Stockholm lördag 14 maj 2016

Ett urval av vad som bjuds ut:

1 riksdaler 1632
Avvikande porträtt
och rättvänt vapen

Elbin ½ thaler
1628 XR

8 mark
1672

1 riksdaler 1707
Eget hår

2 mark
1719

4 mark
1753

Mynt och hela samlingar mottages till vårens/höstens auktioner.
Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000
kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.
Kontakta oss gärna för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMPANIET

Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm

Tfn: 08-678 32 17
Fax: 08-643 22 38

E-post: coins@philea.se
www.myntkompaniet.se

MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

AUKTIONERNA 18-19

Den 21 maj avhålls på Hotell Sheraton i Stockholm auktionerna 18 och 19, vilka omfattar de inom sina respektive områden synnerligen högklassiga samlingarna och Lundberg (svenska polletter) och Lindberg (svenska mynt). Auktionskatalogerna kostar 90 kr/st och beställs genom insättning av beloppet till vårt bg 399-0090.

INLÄMNING

Nu är det hög tid för inlämning till vår nästa kvalitetsauktion! I syfte att öka vår framförhållning för att på så sätt hinna göra så bra auktionsbeskrivningar som möjligt, har vi nu ett specialerbjudande: På inlämningar av mynt som ska säljas på någon av våra kvalitetsauktioner lämnar vi 10 % rabatt på säljarprovisionen om de görs under april månad 2016. Detta innebär att Du under kampanjen endast betalar 13,5 % i säljarprovision. Vi söker även objekt till våra kommande internetauktioner, som har blivit en pris- och intressemessig succé!

FRIMYNT

Ett bra tillfälle att lämna in objekt om Du bor i södra Sverige är FRIMYNT i Helsingborg, där vi förstås medverkar som vanligt. Mässan hålls den 23 april i Idrottens hus mellan kl. 11 och 17. På inlämningar gjorda här bjuder vi på entréavgiften till mässan! Vi utför även kostnadsfri värdering.

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm
E-mail: info@myntauktioner.se - Telefon: 08-410 465 65
www.myntauktioner.se